

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך מג, תשנ"ב

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

קוצו של יו"ד

בוועדה לענייני דקדוק התדיינו בכתובה של מלה מסוימת (להלן המלה).
הנה דברים שנשמעו באותו דיון.

- אינני מבין מדוע אתה מציע לכתוב את המלה באות יו"ד. מאימתי מוסיפים בכתוב חסר הניקוד יו"ד לציון תנועת [e] הנכתבת בקול?
 - המלה גזורה ממלה השקולה במשקל ועל פי "כללי הכתיב חסר הניקוד" במשקל זה יש לסמן ביו"ד את תנועת [e] שבניקוד סימנה קול.
 - קשה לי להבין מה ראה ועד הלשון לבחור בכתוב ביו"ד, שאין לו הצדקה גזרנית (שלא ככינוי הנוכח והנסתרת החבור לצורת הרבים יִדְּ, יִתְּ, מה גם שכתוב זה הצמיח הגיית פרא של דוֹת־נועה [ej] במקום [e].
 - לא באנו לשנות מהוראת ועד הלשון בחוברת "כללי הכתיב חסר הניקוד", אלא לדון במקרים שלא נתפרשו בכללים. השאלה אם כתיבה של המלה הנכתבת ביו"ד על פי "כללי הכתיב חסר הניקוד" מחייב את כתיבתה ביו"ד של המלה הנגזרת ממנה.
 - כיוון שהצורן הגזר את המלה הוא אוטומטי יש לראות במלה צורת יסוד ולכתוב גם את המלה ביו"ד.
 - אפשר שהצורן אוטומטי בגזירת שמות מופשטים משמות-תואר המסתימים ב־י וכמו כן גזר שמות מופשטים משמות-תואר רבים אחרים, אבל במקרה שלנו נגזר שם מופשט משם מופשט אחר.
 - [לאחר דין ודברים החליטה הוועדה לכתוב את המלה באות יו"ד].
 - על פי "כללי הכתיב חסר הניקוד" איננו נוהגים לצייין דגשים חזקים. מדוע אפוא ציינת דגש בעיצור שאחרי תנועת [e]?
 - הדגש נועד לצייין שהעיצור פוצץ ולא חוכך, על פי כללי הכתיב המומלץ.
 - אם כן עליך לסמן גם את נקודת השורוק ביו"ד.
- מהי המלה שנדונה בוועדה? בין המשיבים נכונה יוגרלו פרסים.

פתרון החידה מן החוברת הקודמת

"דָּבָר עֲבָרִית וְהִבְרָאָה" - אמרתו של אליעזר בן-יהודה.
הציורים: דָּבָר ("למד לשונך" נח); עֲבָרִית ("למד לשונך" קכא); אִבְרָה ("למד לשונך" ע).
נתן קלאוס מרעננה ועירא כהנמן מירושלים פענחו את האמרה.